

Posudek školitele:

Název disertační práce: **DIALOGICKÉ JEDNÁNÍ OPTIKOU VIPASSANY
Porovnání některých buddhistických pedagogických
přístupů k sebepoznání s pedagogikou dialogického
jednání**

Autor: **Mgr. Václav Trojan**

Vedoucí práce/školitel: doc. PhDr. Vladimír Chrz, Ph.D.

K volbě tématu a zaměření práce:

Již samotná volba tématu je odvážná a originální: srovnat „pedagogický proces“ u dvou na první pohled tak vzdálených systémů, tj. dialogického jednání na jedné straně a vipassany, tj. systému praktikování théravádového buddhismu na straně druhé. Autora k této volbě dovedla vlastní dlouhodobá zkušenost s oběma oblastmi praxe. Tím se mu otevřela možnost vrhnout určité nové světlo, což z mého hlediska znamená především nově nasvítit některé souvislosti dialogického jednání.

K celkovému pojetí práce:

Práce je empirická, a to v tom smyslu, že je založena především na zkušenosti autora. Opírá se více o vlastní zkušenost, než např. o základní texty obou srovnávaných disciplín. Není to práce, který by se primárně odrážela od nějakého systému pojmů či konceptuálních modelů, i když na samém závěru k jednomu takovému teoretickému rámci (G. Bateson) na základě zkušenosti a podrobného srovnávání dojde. Další specifikum práce spočívá v tom, že Václav Trojan je člověk „velkého obrazu“, tj. schopný nahlédnout celkový tvar, analogii obou disciplín, tj. určitý napříč oběma oblastmi se rýsující vzorec („stejně v různém“, aniž by se tu zamlčovalo „různé ve stejném“). Toto celostní nahlédnutí společného tvaru a domýšlení důsledků především pro dialogické jednání považuji za kvalitu, kterou je třeba ocenit.

K postupu zkoumání:

Jak už jsem naznačil, z hlediska dichotomie postupů zkoumání, které lze rozdělit na „tažené teorii“ a „tažené daty či zkušenosti“, je tato práce jednoznačně „tažena zkušeností“. Na tom nic nemění skutečnost, že autor na začátku přibližuje základní pojmy a kontexty obou disciplín. To mu umožňuje postupné podrobné srovnávání obou pedagogických procesů.

Příčemž od začátku je zde přítomna určitá perspektiva nahlížení na obě oblasti, kterou dobře reprezentuje výraz „disciplína sebepoznávání“. Takto se postupně vynořuje (v souladu s logikou zkoumání „taženou zkušeností“) určitá pojmová osnova (cíle, prostředky, překážky, strategie ad.) umožňující srovnání obou disciplín, které si Václav Trojan předsevzal jako cíl svého zkoumání. To ho dovede k identifikaci klíčových principů, především sebereflexe a zpětné vazby. Bylo by však chybou považovat toto zdánlivě jednoduché a pro někoho možná očekávané zjištění za jediný výsledek práce. Tak jak to u tohoto typu zkoumání bývá, výsledek je z podstatné části rozprostřen v řadě dílčích zjištění v průběhu procesu srovnávání, a není tak možné ho jednoduše převést na nějakou výslednou shrnující elementární formulaci.

K teoretickým konceptům:

Tak již jsem napsal výše, nejedná se o práci „taženou teorií“, je to práce „zakotvená“ ve zkušenosti, nikoliv primárně „zavěšená“ na konceptech či teoriích. Přesto se však Václavu Trojanovi v závěru podařilo své zkoumání na jeden teoretický přístup „zavěsit“, a to na pojetí Gregory Batesona, mj. na jeho způsob chápání zpětné vazby. Autor se „zavěšováním“ na teoretické koncepty nespěchal, počkal si, až si jeho proces zkoumání na základě zkušenosti o nějaký koncept takříkajíc „řekne“. A volbu Batesonova pojetí z práce „Mysl a příroda: nezbytná jednota“ považuji za trefu. Toto pojetí dává autorovu zkoumání dobrou pointu.

K formálním náležitostem práce:

Splňuje formální požadavky kladené na tento druh prací. Nevykazuje žádné znaky plagiátu.

Celkové hodnocení práce:

Autor ve své disertační práci prokázal schopnost originálního myšlení a disciplinované práce s vlastní zkušeností i s odbornými texty. Disertace splnila cíl, který si stanovila a odpověděla na položené otázky. **Práce splňuje kritéria kladená na tento druh publikací, a proto ji doporučuji k obhajobě.**

V Praze 14. března 2022

Vladimír Chrz